

Ardealul

Revistă de Drept și
Doctrină, Jurisprudență

(Scutit de porto 2)

BIBLIOTECA UNIVERSITĂȚII

CLUJ

Legislativă
și comparată

Revista apare numai odată pe lună,
conținând însă un număr dublu de
pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați . . . . . 500 Lei pe 1 an
Magistrați . . . . . 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu . . . . . 30 Lei
Un număr dublu . . . . . 35 Lei
Un număr vechi . . . . . 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 3 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamentele și orice
cereri de adfje. Telefon 630

Director, Fondator și Redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Pro Decanul Baroului avocaților
din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceaur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Docan P. George
Președinte Tribunalul Buzeu

Dolj I. Ionescu
Președinte la Consiliul legislativ

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hașleganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurițiu
Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel
Fost ministru. Avocat Oradea-Mare

Leon N. Gheorghe Dr.
Profesor la Universitatea din Cluj

Marta Alexandru
Prim președintele Curtii de Apel
Timișoara

Mănescu Ion
Președinte la Curtea de Apel Cluj

Micșa Pompei
Prim președintele Curtii de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Primprocuror la Tribunalul Brăila

Petrescu F. Vasile
Președinte de secție la Trib. Sighișoara

Popp Romulus
Prim președintele Curtii de Apel
Brașov

Porușu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Sfetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Dem. Tigolanu
Magistrat

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Ulvineanu Alexandru
Consilier la Curtea de Apel Cluj

Vioreanu P. Ioan
Judecător tribunalul Cluj

Xantopol Constantin
Post magistrat. Avocat din Cluj

C O N T I N U T U L

1. Reglementarea cametei

de *Dr. Ioachim Tolciu*
avocat în Cluj

2. Legea contractelor de muncă și competența instanțelor judecătorești

de *Eugen Gr. Dabija*
Judecător Președinte, Bozovici

3. În legătura cu gradațiile magistratilor

de *V. Gold Silișteanu*

4. Procurile de substituție în Ardeal și legea timbrului
de *Alex. Ștefănescu*
Prim-Președinte Trib. Trei Scăune

5. Informațiuni.

**Banca
Ardeleană și
Cassa de Economii
S. A. R.**

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată în anul
1894

Este cointereseată cu: Banca Chrissoveloni, București și Banca Comercială Ungară din Pesta, Budapesta

Sucursale:
Arad, Brașov, Oradea, Sibiu,
Târgu-Mureș, Turda

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA

**DE CREDIT DIN
CLUJ SOC. AN.**
CLUJ, PIAȚA UNIRII

Capitaluri
proprii Lei
77,000.000

**7
SUCURSALE:**
IN DEJ, DICIOSÂN.

Efectuază
avantajos
orice afa-
ceri bancare

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

**Banca Generală a Țării
Românești București,**

Brăila,
Brașov, Cluj,
Constanța, Craiova,
Galați, Giurgiu, Oradea
Mare, Ploești, Sfântul
Gheorghe, Târgul
Măgurele

Societate Anonimă

Capital vărsat Lei 60,000.000 // Rezerve Lei 50,000.000
Adresa Telegrafică: „GENEROMANA”

„HARWOOD”

este ceasul care revoluționează lumea, care merge neînterupt și nu trebuie întors niciodată. Cel mai mic gest, cea mai imperceptibilă mișcare a mâinii, îl pune în funcțiune.

Nu stați în calea progresului și cereți marca:

„HARWOOD”

A SE ADRESA CĂSUȚA POȘTALĂ 17 CLUJ

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Secția specială
pentru cement - Secția de
Bancă și devize - Execută tot
felul de tranzacțiuni bancare,
plăți pe toate piețele interne
și streine - Depunerile se
fructifică în condițiile cele
mai favorabile

Capital: Lei 50,000.000
Fonduri: Lei 20,000.000

Legături directe cu America!

**Banca
Chrissoveloni**

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

Capital și rezerve:
LEI 350,000.000

SUCURSALA CLUJ
SEDIUL CENTRAL BUCUREȘTI

Sucursale: Constantinopol, New-York,
Brăila, Constanța, Galați, Sibiu. // Bănci
afiliate: Banca de Devize și Lombard,
București, Banca Ardeleană Casa de Eco-
nomie Cluj, Chrissoveloni & Co. Paris,
Chrissoveloni & Co. Viena

TELEFON:
379, 62, 427, 980

Industria Sârmei S. A. Cluj

**Fabrica:
Câmpia-Turdei**

Fabricăm: Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe,
Cue de tot felul, Sârmă arsă, arămită, Sârmă
de oțel, Arcuri de mobile, Sârmă
ghimpată, zincată, Agrafe.

Telefan: 4-40, 5-47 — Adresa telegrafică: „Ferrum” Cluj

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună, conținând însă un număr dublu de pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	700 Lei pe 1 an
	Advocați	500 Lei pe 1 an
	Magistrați	400 Lei pe 1 an
	Un număr simplu	30 Lei
	Un număr dublu	55 Lei
	Un număr vechi	40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu Maniu 3 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice cereri de adje. Telefon 630

Reglementarea cametei

Cămătăria uzurată continuă a forma obiect de discuții aprinse în întreaga noastră presă economică și financiară. În discuțiile parlamentare la mesaj din Decembrie trecut cămătăria a fost arătată chiar ca o mare plagă națională care prin proporțiile ei catastrofale „amenință cu distrugere toate clasele noastre producătoare *). În capitală s'a format și o Asociație contra cametei, care a cerut și cere cu stăruință aspre sancțiuni legale pentru combaterea acestei grave boli sociale și naționale. Astfel problema cămătăriei a devenit obiect de preocupare primordială a factorilor noștri cărmuitori. Dl. dr. Voicu Nițescu, noul ministru de justiție, în discursul de instalare a indicat chiar intențiunea sa de a reglementa cămătăria.

Chestiunea — deși în primul rând este de ordin economic — are totuși și aspect juridic, și aflându-se în preajma reglementării legale, credem de necesar ca și doctrina juridică să ia o atitudine prin intermediul revistelor noastre de drept.

Sub raport economic dobânzile uzurare sunt în funcție de conjecturile economice-financiare și apar ca un rezultat implacabil al legii cererii și ofertei. Dobânda ca contravaloarea folosinței banului, deci ca prețul ori cărei marfe este în directă dependență de cantitatea capitalului de circulație ce se oferă spre închiriere, spre plasare.

În epoca de nestabilitate monetară de după război, care a durat până la stabilizarea monetară din Ianuarie 1929, și care a fost provocată de politica inflaționistă, dobânda a mai primit un element important: elementul riscului. În dobân-

*) Vezi discursul rostit de dl. Const. Garoflid, fost ministru în ședința dela 13 Decembrie 1929 a Senatului.

da urcată era cuprinsă și o parte a capitalului, care era în continuu pericol de a fi micșorat în urma unei scăderi viitoare a monedei noastre. În esență deci dobânda reprezenta pentru titularul capitalului în epoca de nestabilitate monetară, pe lângă chiria banului împrumutat și o primă de asigurare în contra eventualei pierderi parțiale sau totale a capitalului. Teama de pierdere era alimentată și de exemplele unor țări străine, cum a fost de pildă Germania, unde deținătorii de capitaluri și-au pierdut de azi pe mâine toată averea lor mobilă.

Nesiguranța zilei de mâine fiind în conștiința publică, dobânzile de 24%—40% la bănci și 40-60 la sută la particulari, erau consimțite de toată lumea fără a provoca revolta debitorilor — și debitori erau și sunt 95 la sută din toată populația țării.

Sub imperiul acestor stări economice de neînălțurat instanțele judiciare din părțile ardelenene și bucovinene n'au mai sancționat cu pedepse infracțiunile uzurare și astfel legea ardeleană contra uzurei (XXI:1883) a căzut în desuetudine. Tot în urma necesităților economice insurmontabile nu s'a pornit nici o mișcare socială mai serioasă în vederea penalizării uzurei. Vocile ce se auzeau ici colo în această direcție erau răzlete și individuale fără ecou general și serios.

Caracterul acesta absolut *exceptional* al situației noastre economice postbelice a lăsat atât de adânci urme, încât sub influența lor cercurile noastre economice și factorii financiari nici azi nu sunt adepți ai intervenționismului legislativ în materia dobânzilor. După cât știm chiar actualul ministru de finanțe, dl. Virgil Madgearu, o capacitate viguroasă și marcantă în materie financiară, s'a declarat împotriva legiferării cămătăriei, pe motiv, că criza de capital, care este cauza directă a dobânzilor urcate, ar fi trecătoare; că viața economică nu se lasă să fie guvernată de para-

grafii legilor, și că normalizând referințele noastre economice, va dispărea și pericolul cămătăriei.

Fără a trece cu vederea importanța de ordin economic și financiar a problemei, credem totuși că nici latura ei juridică nu este de neglijat. Credem chiar că a sosit momentul intervenției legiuitorului nostru, ca prin o reglementare înțeleaptă și adecvată împrejurărilor actuale să micșoreze efectele dezastruoase ce continuă a produce o stare de lucrări nefirească și bolnavă.

Odată cu stabilirea monetară credem, că a dispărut motivul principal care a justificat întrucâtva dobânzile uzurare. Acest motiv a fost, precum am arătat mai sus, *riscul capitalului împrumutat. Cu toate că stabilizarea monedei înseamnă un început de normalizare în viața economică, totuși o reducere însemnată a dobânzilor nu s'a produs până azi și cămătăria fără suflet continuă a-și recruta nenumăratele victime din toate straturile sociale. Ne gândim în primă linie la cămătării clandestini, cari și azi percep dobânzi de 100, 200 și 300 la sută.*

Aceasta este o dovadă eclatantă, că cămătăria nu este exclusiv un produs al crizelor economice, ci ea are un adânc substrat psiho-patologic în firea omenească, și ca atare jumătate din rădăcinile ei sunt înfipte adânc în domeniul criminologiei. Această afirmație este confirmată și de adevărul netăgăduit, că cămătării uzurari au existat și în timpurile normale antebelice, ba au existat în toate timpurile și au format chiar obiect de biciuire în operele de artă ale dramaturgilor satirici. Un Shylock al genialului Shakespeare nu a fost o persoană fictivă; ci un tip al milioanei de cămătării fără suflet, cari storceau vraga societăților omenești în toate timpurile.

Dobânzile excesive de 80—100 la sută și mai mari, nu se mai prezintă ca un rezultat firesc al legilor economice, ci ca lovituri criminale date de egoismul feroce în contra colectivității, care deci are tot dreptul de a se apăra prin mijloacele ce crede mai eficace.

Mijlocul cel mai potrivit nu poate fi altul, decât luarea de măsuri legislative, pentru a delimita domeniul în care se mișcă manifestările economice admise de concepția morală publică, și în afară de care începe terenul oprit al exceselor dorului nemărginit de câștig cu orice preț.

Deținătorul de capital, care exploatănd situația strâmtorată și disperată a semenului său sollicitant de ajutor, percepe dela acesta 120—200—300 la sută, după banii împrumutați, și astfel de-

termină ruina materială sigură a debitorului, nu mai operează în virtutea legilor economice, ci sub impulsunea pornirilor lui diabolice.

Precum apele năpraznice se canalizează prin diguri în alvia lor firească, precum imperativul moralei sociale cere îngrădirea acțiunilor omenești dăunătoare acestei morale, îngrădire codificată în mare parte în codul penal, tot așa și actele cămătăriei cinice și nerușinate, cari periclitează interesele vitale ale colectivității trebuie reprimite, sau retușate prin sancțiuni severe statuate de puterea legiuitoare.

Credem, că considerațiunile de sus, cari pledează pentru reglementarea cămătăriei, sunt covârșitoare, și dorim toată stăruința noului ministru al justiției pentru înfăptuirea cât mai neîntârziată a sancțiunilor legislative mult așteptate.

Ce privește *legiferarea tehnică*, noi credem că reglementarea trebuie să se facă pe două căi deodată: pe cale civilă prin *fixarea dobânzilor convenționale maximele* și pe *cale penală*, prin *legiferarea infracțiunii cămătăriei uzurare*.

Aceste măsuri legislative se întregesc reciproc. Maximalizarea intereselor convenționale este necesară tocmai pentru a putea delimita mai ușor în practică domeniul penal de acela al raporturilor civile.

Este evident, că la fixarea dobânzii maxime, legiuitorul trebuie să aibe în vedere situația financiară actuală și să se orienteze după dobânzile percepute azi de instituttele financiare mai solide. Ca punct de plecare se va avea în vedere taxa de scont a Băncii Naționale. Stabilirea dobânzii maxime se va fixa deci în anumite procente peste scontul Băncii Naționale.

În concreto dobânda convențională maximă s'ar putea fixa de pildă în 20%, adică 11% peste scontul Băncii Naționale, atât în raporturile comerciale cât și în acele civile, dobânda de 16-20 la sută, fiind considerată între împrejurările actuale ca acceptabilă.

Vom avea deci două feluri de dobânzi reglementate prin lege: dobânda legală, (azi 4% și 6% peste scontul Băncii Naționale) și dobânda maximă, care va fi negreșit mai mare decât cea legală. Așa a fost și în sistemul ardelean, unde dobânda maximă era 8%, iar cea legală de 5%.

Dincolo de dobânda convențională maximă începe terenul cămătăriei. Firește în acest domeniu nu se pot stabili a priori puncte fixe. În orișice caz dobânda ce va trece peste dobânda

maximă, nu va fi exigibilă pe calea justiției, rămânând numai naturalis obligatio.

Ce privește constatarea delictului penal, se va lăsa la aprecierea suverană a justiției de a stabili elementele infracțiunii, având în vedere referințele personale, sociale și economice ale debitorului, și raportate la situația economică și financiară generală. Infracțiunea se va stabili numai în cazul, când dobânzile percepute au fost de natură a determina ruina materială a debitorului, adică atunci când creditorul exploatează fără nici o milă situația debitorului său, îmbogățindu-se cu prețul ruinei deaproapelui său. Cu un cuvânt chestia infracțiunii penale va fi totdeauna o chestie de fapt. O dobândă de 25—35% de pildă în anumite cazuri concrete va putea scăpa de sancțiunile penale, și în cazul când s'a plătit înainte, nu se va putea cere înapoi (naturalis obligatio), dar o dobândă de 60—80% în orișice caz va trebui calificată de delict și sancționată cu pedeapsă aspră această numai în urma mărimii dobânzii, fără alte considerațiuni.

Ca urmare a infracțiunii constatate ar fi bine ca creditorul să fie condamnat la restituirea dobânzilor cari trec peste dobânda maximală.

Pedepsele penale să fie cât mai severe.

Legea maghiară (legea uzurei) XXI:1883, califică infracțiunea cămătăriei ca delict și pedeapsa este de 1—6 luni închisoare corecțională plus amendă dela 100—2000 florini (cam 6600—132000 lei). Noi credem că sancțiunea penală ar putea fi agravată, (2—12 luni închisoare și 10—200 de mii lei amendă) căci cu cât sancțiunea penală este mai severă, cu atât efectele legii vor fi mai reale.

Pedepsele penale își au efectele lor preventive în psihologia infractorilor. Mi-aduc aminte în această privință de un caz concret, ce am avut în practica mea advocațională. Din incredințarea unui client am înprocesat mai multe cambii. Debitorii au dat opoziții (excepții) pe motivul, că creditorul reclamant le-ar fi luat dobânzi de 70—80 la sută anticipativ. Excepțiile au fost respinse, pentru că dobânzile plătite înainte nu se pot nici cere înapoi, nici nu se pot compensa cu capitalul. Avocatul părților a amenințat atunci pe clientul meu cu denunțul penal. Amenințarea și-a produs efectul, fiindcă clientul meu nu a mai stăruit pe lângă urmărirea debitorilor, temându-se de pedeapsa penală.

Dr. Ioachim Tolciu

advocat în Cluj

Legea contractelor de muncă și competența instanțelor judecătorești

În ținuturile desmembrate dela fosta monarhie Austro-Ungară și alipite statului Român profesarea meseriilor și a comerțului, cum și sistemul de rezolvare al litigiilor derivate din acestea, ivite între patroni și salariați erau regulamentate prin legea industrială din Ardeal legea XVII:1884, completată cu legile ulterioare, legea XVIII:1887 din legea XXV:1900, cu excepțiunea raporturilor de muncă cuprinse în art. 183 din prima lege reglementate prin legi speciale.

Sub imperiul acestor legi toate litigiile și contestațiile ivite între patroni și salariații lor: ucenici, calfe, muncitori, referitoare la începerea, continuarea sau încetarea muncii sau învățături, la executarea obligațiilor reciproce contractuale sau legale, cum și la cazurile de despăgubiri datorite, erau date prin art. 176 legea industrială din Ardeal în competența autorităților industriale specificate în art. 141, 166, 175 din legea amintită, cari erau: comisia de conciliere compusă din patroni și calfe; autoritatea industrială de prim grad: pretorul în comune, consiliul orașului în orașele unde erau asemenea consilii, șeful poliției în municipii și consiliul districtual în capitală; autoritatea de al doilea grad: suprefectul în județ și consiliul orașului în municipii și autoritatea de al treilea grad: Ministerul Agriculturii și Domeniilor, rămânând părți nemulțumite calea ordinară a Justiției art. 176 al. 2, legea industrială, după ce va fi uzat de căile arătate mai sus.

Astfel în toate cazurile de litigii reglementate prin legea industrială ivite între patroni și salariați și deduse în fața instanțelor judecătorești trebuiau în prealabil să treacă prin filierea autorităților industriale arătate mai sus și în caz că partea se adresa direct instanței judecătorești omițând autoritățile industriale, se putea cu succes opune excepția dilatorie din art. 141 și 180, al. 2, p. c. invocând competența premergătoare ale acestor autorități, excepție care, potrivit art. 180 al. ultim p. c. se putea ridica din oficiu de instanța judecătorească.

Prin punerea în aplicare a legii contractelor de muncă publicată în M. O. No. 74 din 5 Aprilie 1929, s'a pus chestiunea, dacă în litigiile ivite între patroni și salariați deduse direct în fața instanțelor judecătorești se mai poate opune circumstanța dilatorie de competența premergătoare ale autorităților industriale din legea XVII:1884 și dacă instanțele judecătorești sunt exclusiv competente a le judeca, chestiune în jurul căreia s'au ivit discuțiuni controversate și fără pretenția de-a rezolva în cadrul acestei publicațiuni definitiv această chestiune, voi spicuî pe scurt principiile legii contractelor de muncă față de legea industrială din Ardeal, cu concluzia afirmativă, că autoritățile industriale instituite prin legea XVII:1884 sunt desființate prin legea contractelor de muncă și deci nu mai au competența de-a statua.

Astfel prin legea industrială din Ardeal legea XVII:1884 raporturile dintre patroni și salariați erau divizate în trei specii de contracte, încadrate și subdivizate prin legea contractelor de muncă în patru feluri de contracte prezentând din acest punct de vedere o superioritate față de legea veche industrială fiind mai complectă legea contractelor de muncă.

Prin art. 1—36 din legea contractelor de muncă sunt reglementate contractele de ucenicie, ce cuprind raporturile dintre patroni obligația de a preda în chip metodic pregătirea profesională, practică și teoretică, în schimbul muncii ce este obligat a o presta ucenicul, raporturi care în legea veche industrială erau încadrate în dispozițiile art. 61—74.

Prin art. 37-96 legea nouă sunt reglementate contractele individuale de muncă, reglementare care este cu mult mai metodică și mai complectă față de legea industrială veche, care prin art. 88—110 stabilește raporturile dintre patroni și calfe, pe când legea contractelor de muncă cuprinde pe lângă dispozițiile generale și condițiile de obligație ale patronului pentru plata remunerației către angajatul său obligat în schimb a presta muncă sau serviciul stipulat pentru un timp determinat, legiferează în mod special și asupra raporturilor dintre patronii și salariații din birouri, magazine sau anexele stabilimentelor industriale și comerciale, art. 85. considerați aceștia din urmă ca funcționarii particulari, despre care legea industrială din Ardeal nu amintea.

În al treilea rând este cuprins în legea contractelor de muncă contractul de echipă definit și reglementat prin art. 97—100, care cuprinde convenția de muncă stabilită între mai mulți salariați și un singur întreprinzător supus aceluiași reguli ca și contractul individual de muncă și acest fel de contract nu era prevăzut de legea industrială din Ardeal, dar în cazurile ivite se putea încadra în contractele încheiate între patronii și muncitorii din fabrici cuprinse în art. 111, această din urmă lege.

În sfârșit în ultima ipoteză sunt contractele colective de muncă, ce cuprind acordul scris privitor la condițiile de muncă și salarizare convenit pe de-o parte între unul sau mai mulți întreprinzători de grupări sau asociații ale acestora cu asociațiile profesionale sau grupările de salariați de altă parte, legiferarea prin art. 101—118, legea contractelor de muncă, încadrate în legea industrială din Ardeal prin art. 111—121. Toate aceste specii de contracte referindu-se atât la stabilimentele și întreprinderile industriale cât și la cele comerciale.

Potrivit art. 120 legea contractelor de muncă și art. 122 regulamentul acestei legi publicat în Monitorul Oficial Nr. 15 din 20 Ianuarie 1930 toate litigiile izvorând din aplicarea acestei legi referitoare la raporturile contractuale arătate mai sus, stabilite între patroni sau întreprinzători și salariați sunt de competența instanțelor judecătorești.

ordinare a se judeca până la înființarea jurisdicției profesionale, astfel că față de această dispoziție categorică nu se mai poate invoca competența premergătoare ale autorităților industriale instituite prin legea XVII:1884 din Ardeal, această lege fiind abrogată în întregul ei prin art. 124 din legea contractelor de muncă, care trebuie privită ca lege de unificare, potrivit cărui text toate dispozițiile legale, regulamentare sau de alt ordin referitoare la contractele de muncă, deci și ordonanțele întregitoare ale legii, industriale din Ardeal sunt abrogate, astfel că față de această dispoziție și autoritățile industriale existente în Ardeal sub imperiul legii vechi sunt desființate.

Ipoteza contrarie susținută că nefiind înființată jurisdicția profesională prevăzută de legea contractelor de muncă urmează ca litigiile de muncă deduse între salariați și patroni rămân în competența premergătoare a autorităților industriale existente până acum, nu are temei, căci această chestiune este soluționată în mod tranzitoriu prin art. 120 legea contractelor de muncă și art. 122 din regulamentul acestei legi, după care instanțele judecătorești ordinare sunt exclusiv competente a judeca toate litigiile de ucenicie și muncă, cu excepția contractelor colective de muncă singurele care conform art. 117 lege și art. 120 din regulamentul legii contractelor de muncă vor rămâne în competența jurisdicției profesionale respective după ce se va înființa, celelalte pricini rămânând în competența exclusivă ale instanțelor judecătorești și față de aceste dispoziții excepția dilatorie privitoare la competența premergătoare ale autorităților industriale existente sub imperiul legii vechi nu poate fi invocată în litigiile de muncă studiate mai sus.

18 Septembrie 1930.

Eugen Gr. Dabija

Judecător Președinte, Bozovici

In legătura cu gradațiile magistratilor

Funcționarii judecătorești merită spor de leafă și gradații pe loc?

În revista „Curierul Judiciar” din 6 Iulie 1930, eminentul Consilier de Curte de Apel dl. Eugen Petit, publică sub titlul „Curierul luni Iulie” judeciile sale aprecieri asupra sporirii salariilor magistratilor, limita de vârstă a magistratilor, diurne, etc., cari pe cât sunt de logice, tot atât de echitabile și drepte. D-sa face comparația între salariile magistratilor din Franța cu a magistratilor noștri, arată că îmbunătățirea salariilor s'a făcut în Franța cu efect retroactiv, întrucât „munca magistratilor trebuie plătită cu salarii cari să le dea puțină unui trai omenesc, ținându-se prestigiul delicatei lor situații sociale și ferindu-i de tentații nesănătoase”, demonstrează apoi că, diurnele acordate magistratilor de către orice instituție sau minister, ar trebui „vârsate Ministerului de

Justiție, care să procedeze la o repartitie echitabilă sub forma unui spor de salariu la fel pentru toți magistrații de aceeași treaptă”, pentru a nu se vedea unii magistrați protejați prin primirea diurnelor, iar cei fără diurne supra încărcăți de lucrări.

În privința limitei de vârstă la magistrați, expunerea făcută de ilustrul magistrat, este absolut cu totul întemeiată, iar dovada celor expuse este o realitate.

Ne permitem a face totuși, o complectare, care credem că numai printr-o scăpare de vedere a trecut neobservată, căci nu putem să ne închipuim că, articolul sus amintit a fost făcut numai în vederea apărării prestigiului magistraților, ca o castă deosebită și din care s'ar exclude și auxiliarii magistraților, cari sunt funcționarii judecătorești și cari împreună cu magistrații compun întregul aparat judecătorec.

Este drept că până acum s'a făcut prea mici și incomplete încercări pentru o bună selecționare a personalului și deci și ridicarea prestigiului acestora, însă acestea sunt departe de a corespunde stărei de astăzi, selecționarea trebuind să se facă cu mai multă atenție și în mod cu totul deosebit, ținând seamă de numărul cel mare de postulanți cu pregătiri superioare, întrucât astăzi avem la instanțe nu numai absolvenți de liceu, ci chiar și licențiați în drept, ca: grefieri și ajutoari de grefieri și chiar și ca impiegați.

Chestiunea selecționării personalului funcționarilor judecătorești a mai fost semnalată încă de câțiva ani, în diferitele ziare și reviste juridice ca: „Curierul Judiciar”, „Ardealul Juridic”, etc., în diferite articole în care se arăta modul defectuos cum este recrutat acest personal, fără nici o normă stabilită potrivit timpurilor de azi, căci în greșea unei aceleiași instanțe se poate vedea — și mai cu seamă în Transilvania — că se găsesc funcționând cu același salariu, impiegați cu 4 clase primare, alături de impiegați absolvenți de liceu și licențiați în drept. Ceva mai mult, se văd avansați înaintea celor cu studii, posesorii a 4 clase primare.

Deși în art. 249 din legea de organizare judecătorească se prevede că: „pentru a fi numit impieगत la o instanță judecătorească, se cere să aibă 21 ani împliniți, cum și în al 2 se cere a avea 4 clase dela o școală secundară sau altă școală similară și numai în lipsă de candidați cu asemenea titlu, să se poată primi și cei cari au absolvat cursul primar complet”, totuși excepția a devenit regulă și chiar în Transilvania și ținuturile unite cu Patria Mamă, unde nu se primea în funcțiuni judecătorești decât absolvenți a 4 clase secundare, în ultimul timp s'au numit și avansat și absolvenți ai cursului primar, cu toate că, statutul funcționarilor publici prevede categoric că, absolvenți ai cursului primar chiar de vor fi numiți în funcțiuni nu vor putea fi înaintați, ci ei vor rămâne în aceeaș clasă și grad *sub denumirea de agenți*. Pentru ce oare, astăzi când avem atâți postulanți,

nu numai cu 4 clase secundare ci chiar și cu licența în drept, nu se respectă textul categoric al legii statutului funcționarilor publici? Ori câtă rutină și experiență ar căpăta un funcționar absolvent al cursului primar, totuși ca om, va lăsa mult de dorit, întrucât nu are la bază cunoștințele generale ce le poate căpăta în cursul a 4 clase secundare. Apoi de viața lor privată și chiar publică nu se interesează nimeni, fiind lăsați fără un control sever, ei alunecă și cad, degradându-se unii într'atât că compromit corpul din care fac parte, prin viața pe care o duc în societate. Că se vor găsi rarissime cazuri de auto-cultură, acestea sunt excepția excepțiilor și nu le pot face decât onoare.

Admițându-se funcționari judecătorești numai cu absolvirea cursului primar, se degradează instanțele noastre și în mod fatal se știrbește din însuși prestigiul magistraturei, iar funcționarilor cu pregătiri superioare li-se creiază dificultăți și nedreptate din cauză că, sunt luați laolaltă cu cei dintâiu și astfel drepturile lor ignorate.

În ultimul timp și la Justiție s'a dispus scoaterea la pensie a funcționarilor ce au atins limita de 57 ani ca vârstă, cum și acelora cari au 30 ani de serviciu în funcțiune.

Unindu-ne cu totul la argumentele expuse de dl. Eugen Petit, Consilier la Curtea de Apel din Iași, în sus menționatul articol și pentru aceleași motive se constată în mod evident, că s'au trimis la pensii tocmai elementele cele mai bune, cu pregătiri superioare și se mențin foarte mulți din cei cari nu au la bază decât cursul primar. Această ocazie ar fi fost binevenită, dacă scoaterea la pensie s'ar fi făcut pe baza pregătirilor și studiilor funcționarilor judecătorești și mai întâi s'ar fi scăpat instanțele noastre de analfabeți cu obiceiuri ce nu le fac decât degradare și rușine.

De aceeași părere și convingere suntem și noi cum că: „este dovadă că pe la Ministerul Justiției trece *un om*” mai ales că acordarea de gradații la magistrați este un fapt împlinit și de aceea credem necesar a atrage bunavoitoare atenție a d-lui Ministru ca și pentru funcționarii judecătorești să acorde o deosebită grijă atât în selecționare, cât și la avansare și gradații pe loc, deoarece funcționari cu studii liceale și dovedii ca apti și capabili sunt și rămân de ani de zile neavansați (sunt impiegați stagiari de câte 10 ani în același grad).

Credem că este datoră nu numai a d-lui Ministru de Justiție, dar chiar a tuturor magistraților și în special a șefilor de instanțe ca, să selecționeze cât se poate mai bine personalul judecătorec, pentru însuși prestigiul magistraturei și justiției, iar la recomandări, numiri și avansări, să se țină seamă de studiile, aptitudinile și pregătirile fiecăruia, acordându-se gradații indiferent de funcțiunea ce îndeplinește.

Pentru pregătirea specială a funcționarilor judecătorești, ar fi necesar, reînființarea *cursurilor de impiegați*, pe lângă fiecare Curte de Apel, așa

cum s'a făcut până în 1925 în Transilvania și în Bucovina, cari cursuri să fie frecventate de funcționarii judecătorești, absolvenții a cel puțin cursul secundar inferior și cari sunt în funcțiuni judecătorești cel puțin de un an. După terminarea acestor cursuri și depunerea examenului, să se definitiveze în funcțiuni și să se acorde gradul de impiegat cl. III, dispărând gradul de *impiegat sfagar-definitiv*, care nu știm prin ce ciudată interpretare a luat naștere, căci legea nu l'a creiat.

Tot pentru buna selecționare a personalului judecătoresc, credem că este necesar, ca funcțiunile de ajutor greșier și greșier să fie complectate numai cu funcționari cari pe lângă cursurile și examenele de impiegat, și după funcționarea timp de 3 ani efectiv în această calitate, să urmeze un alt *curs special de greșier*, așa cum sunt cursurile de director de carte funduară, și numai cei reușiți la examenul acesta, să poată fi numiți greșieri și ajutoari de greșieri. Aceste cursuri se impun cu atât mai mult cu cât vedem că pentru notari, jandarmi, poștă, cfr. directori de închisori, etc. sunt asemenea cursuri de specializare, iar școala de studii administrative, complectează această dovadă și credem că cel puțin tot atât de importantă este și funcțiunea Judecătorească dacă nu chiar mai mult.

Pentru doctorii și licențiații în drept, să nu se ceară examenul de mai sus, însă greșierii și ajutoari de greșieri cu aceste titluri, să fie considerați ca făcând parte din magistratură și să fie supuși tuturor obligațiilor și drepturilor ce se acordă magistraților.

Gelos de prestigiul magistraturei și al Justiției, am făcut aceste semnalări, bazate pe o experiență de 26 ani, din care 15 în vechiul Regat, iar 11 în Transilvania, și cred că fac un real serviciu magistraturei, căci prestigiul complect al acesteia numai atunci va fi când și personalul judecătoresc va fi selecționat cu mai multă grijă și interes.

Pentru funcționarii judecătorești, având la bază cel puțin 4 clase secundare, credem că este logic, drept și echitabil, să li-se acorde și acestora gradată pe loc, așa cum s'a acordat până în 1925 în Ardeal, Banat, Crișiana, Marmureș și Bucovina căci dacă „munca magistraților trebuie plătită cu salarii cari să le dea putinta unui trai omenesc, tinându-și prestigiul delicatei lor situații sociale și ferindu-i de tentații nesănătoase“, tot astfel și pentru funcționarii judecătorești, auxiliarii justiției și magistraturii, li-se cuvine acelaș drept dacă nu pentru prestigiul situații sociale dar pentru dreptul de-a trăi și să-și poată susține familia și să-si crească copii. Dacă din punct de vedere social se poate face deosebire dintre magistrat și funcționari, credem însă că în privința dreptului de a trăi, nu se poate face nici o excepție și nici o deosebire. Întrucât și unul și altul sunt oameni și au dreptul a trăi ca atare.

25 Iulie 1930,

V. Gold Silișteanu

Procurile de substituire în Ardeal și legea timbrului

Chestiunea care formează obiectul rândurilor ce urmează, este datorită felului în care este redactat un articol din procedura civilă ungurească, anume art. 104, privitor la limitele unei procuri ce o parte dă unui avocat pentru purtarea procesului.

Mai este datorită și împrejurării că modul cum a fost aplicat în practica zilnică acest text de lege, în partea referitoare la posibilitatea ce mandatarul avocat o are de a-și substitui alt mandatar, a creiat o rutină care își are existența, ca să mă exprim astfel, bine consolidată.

Această rutină — am spus și cu alte prilejuri, că atâta vreme cât prin aceste părți va dăinui justiția ungurească, această justiție va purta emblema unei justiții rutinare, va fi o justiție a formulărilor sterotipe, va fi empirică — această rutină violează principiile de rațiune juridică, după cum violează și dispozițiile exprese și categorice ale legii timbrului (art. 4, paragraful 13).

Despre ce este vorba?

În Ardeal se obișnuște ca procura să fie întocmită astfel: după ce mandantul, reclamant sau pârât într'un proces, arată că împuternicește pe avocatul X spre a-i susține interesele, mandatarul are grije ca imediat în josul procurii să menționeze: substituții mei sunt avocații, — și menționează 10—15 avocați. În josul listei celor arătați, mandatarul X semnează.

Timbrul achitat este cel prevăzut de lege pentru o procură, prin urmare este timbrul perceput pentru mandatul care o intervenit între partea litigantă și avocatul X.

La strigarea pricinii se prezintă nu mandatarul X, ci un substitut al său, unul din pomelnicul din josul procurii.

Acesta își stabilește astfel calitatea de reprezentant al părții din proces prin procura ce această parte a dat-o avocatului X. La alt termen se prezintă altul din cei menționați în interminabila listă din josul mandatului. Și așa mai departe.

Din punctul de vedere al timbrului, punct de vedere care trebuie să formeze obiectul atențiunii instanței judiciare, acest mod de reprezentare nu este regulat. Și iată pentru ce:

În susținerea lui se învoacă art. 104 pomenit mai sus. Acest articol cuprinde: „Procura cuprinde în sine toate actele referitoare la proces, înțelegându-se aci și actele referitoare la acțiunile pornite în cursul desbaterii . . . . . la măsurile de

asigurare, la terminarea procesului prin tranzacție, recunoaștere sau renunțare, de a primi numerarul . . . . ., și de a numi substituit“.

Se deduce de aci că legea prevăzând pentru mandatar puțința de a numi substituit, modul de reprezentare arătat mai sus și practicat constant în Ardeal, este regulat și nu violează legea de timbru. Că, adică, este suficient a se arăta de mandatar în josul mandatului său, numele celor ce pot să-l înlocuiască, pentru ca să nu se mai achite alte taxe de timbru cerute de lege.

Cred că este așa de simplă chestiunea, cred că netemeinicia acestui fel de a vedea apare așa de evidentă, că numai enunțând chestiunea, și această netemeinicie apare imediat.

Și este nefondat acest mod de a vedea pentru că se face confuzie între acordare și recunoașterea unui drept (drept static) și exercițiul acestui drept (dreptul în mișcare). Faptul că mandantul inițial a acordat mandatarului său puțința, dreptul (dreptul în sensul în care acest cuvânt se întrebuințează în vorbirea zilnică) de a-și substitui alți mandatar, — este o situație. Și pentru aceasta legea nu pretinde nici un impozit, de oarece aceasta face parte din cuprinsul mandatului, împreună cu celelalte puțințe sau dreptul cu care înțelege să investească, în numele lui și pentru el, pe mandatar (să facă tranzacție, să ia măsuri de asigurare, etc., etc.) și pentru îndeplinirea căroră, este clar și simplu, că va trebui să satisfacă cerințele de timbru. Și este altă situație atunci când mandatarul înțelege să uzeze de această posibilitate, de acest drept, de a-și substitui unul sau mai mulți. Exercițarea aceasta a facultății de substituie acordate este supusă la taxa de timbru, timbrul cerut pentru un nou mandat. De oarece, în acest caz mandatarul X devine la rândul său mandant și substituții devin mandatar. Deci pentru acest nou mandat este necesară achitarea altei taxe de timbru, nefiind suficient timbru perceput pentru mandatul inițial.

Cuvintele din text „de a numi substituit“ trebuie înțelese în sensul că atunci când mandantul prim, partea litigantă, nu a specificat în procura ce dă, care sunt atribuțiunile cu care înțelege să investească pe mandatarul său, ci se mărginește a se exprima numai că „dă procură a-i purta procesul“, în acest caz aceste atribuțiuni sunt cele arătate în art. 104, între care este și aceea că procuristul are și facultatea, dacă găsește cu cale, să dea și el mandat altora. Atât și nimic mai mult. Aceste îndatoriri, când nu se prevăd în procură,

legea le impune în sarcina mandatarului. Căci părțile neprevăzându-le expres, este presupunerea de neînălțurat că au primit dispozițiile legii, la care se presupune că s'au referit. Iată o prezumție care nu poate fi susceptibilă de dovada contrarie (juris et de jure). Este dela sine înțeles că părțile pot să modifice dispozițiile legii, măbind sau micșorând îndatoririle mandatarului, dar în acest caz trebuie să prevadă expres aceasta în procură.

Față de un asemenea fel de reprezentare, se impune o întrebare: ce au de făcut instanțele în procesul în care părțile se prezintă în felul arătat mai sus?

Părțile nu pot fi socotite absente fiindcă substituții au pus concluzii asupra acestei chestiuni. De oarecare Tribunalul nu poate să ia nici o dispoziție până nu o pune în desbaterea celor ce reprezintă pe părți. Deci suspendarea nu se poate pronunța pe baza art. 28 din legea de procedură din 11 Iulie 1929.

Nu se poate nici obliga părțile a achita timbrul în instanță, cum prevede art. 57 din aceeași lege, de oarece procura nu este un act de procedură la care se referă legea.

Cred că amânarea cauzei pentru un alt termen este de adoptat, termen până când părțile vor aranja modul de reprezentare prin achitarea timbrului. La acest termen se pot prezenta trei situații: sau se prezintă cu mandat în regulă; sau nu se prezintă de loc, în care caz se suspendă, sau în sfârșit se prezintă în aceeași situație, în care caz dosarul urmează să se scoată de pe rol.

Sf.-Gheorghe, 1 Noembrie 1929.

Alex. Ștefănescu,

Prim-Președinte Trib. Trei Scaune

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație

Responsabilitatea mandantului de faptele mandatarului său. Excessus mandati. Dacă acuzațiuni calomnioase într'un proces de divorț, pot da naștere unei acțiuni penale. Soluție negativă

Reclamanta a făcut denunț contra acuzatului pentru delictul de calomnie, care delict l-a săvârșit prin faptul că prin acțiunea sa înaintată a afirmat despre reclamantă următoarele:

„Cum sunt informat acum ulterior purtarea soției mele a fost imorală și înainte de încheierea căsătoriei noastre și s'a întâmplat că la casa părintească, noaptea a petrecut cu domni cari au

intrat în camera ei pe fereastră și odată în hotelul „New-York din Cluj, s'a aflat în flagrant cu un domn”.

La desbatere acuzatul a negat că el ar fi formulat acțiunea și ar fi scris cuvintele înscrise, arătând că el a dat procură avocatului său, să intenteze proces de divorț și să-i susțină interesele.

Judecătoria, din actele dela dosarul cauzei și susținerile părților, află pe deplin dovedit și constată în fapt, că în vara anului 1929, acuzatul a dat procură avocatului dr. Iuliu Sinka, pentru a-l reprezenta în procesul său de divorț, care a și înaintat la Tribunalul Turda acțiune pentru desfacerea căsătoriei pe baza art. 80 Legea XXXI: 1894 și în acțiune a afirmat cuvintele înscrise.

Având în vedere că procesul este formulat de către reprezentantul acuzatului dr. Iuliu Sinka și este semnat de acesta;

Că Codul Penal și toate legislațiunile penale actuale au la baza lor, sistemul responsabilității individuale, că după acest sistem pedepsele sunt personale și nimeni nu răspunde penalicește de fapta altuia, — deci acuzatul nu poate fi făcut responsabil pentru faptele comise de avocatul său, — că în materie penală nu se poate aplica principiul călăuzitor în materie civilă referitor la mandat conform căruia principiu, acțiunile și faptele mandatarului sunt a se considera ca fiind ale mandantului;

Considerând că în materie penală fiecare individ răspunde pentru faptele altuia — fie chiar și pentru ale mandatarului — numai în măsura în care el a contribuit prin o acțiune sau inacțiune materială sau intelectuală la comiterea infracțiunii ca coautor sau auxiliar;

Că în speță nu s'a dovedit cu nimic că și acuzatul a contribuit la comiterea infracțiunii și aceasta cu atât mai mult că mandatarul său este avocat și a fost în măsură să aprecieze ce poate și ce nu poate susține în acțiune chiar dacă cu ocazia procurii date, acuzatul a expus și aceste împrejurări avocatului, fiind în credința că sunt importante în procesul de divorț;

Găsește Judecătoria că fapta pusă în sarcina acuzatului și în cazul că constituie criteriile delictului de calomnie nu a fost comisă de acuzat și aceasta urmează să fie achitat în baza art. 326 p. 2 prp.;

Având, apoi în vedere că afirmațiunile înscrise sau scrise în acțiunea înaintată la Tribunal și în cazul dacă acuzatul ar fi redactat și înaintat personal acțiunea trebuie să fie achitat în baza art. 326 pt. 3 prp., cu privire la dispozițiunile art. 17 din legea 41:1919 din următoarele motive:

Afirmațiunea înscrisă s'a făcut într'un proces de divorț în apărarea și susținerea motivelor invocate pentru desfacerea căsătoriei;

Desfacerea căsătoriei s'a cerut pe baza art. 80, pt. a) și c) din legea XXXI:1894 și că conform al. ultim din art. citat, în aceste cazuri căsătoria

se poate desface numai dacă Judecătorul, ținând seamă de individualitatea și raporturile de viață ale soților s'a convins că legătura matrimonială este într'atât sfărâmată, tulburată, încât convețuirea mai departe, a devenit imposibilă.

Că pentru formarea acestei convingeri a Judecătorului partea poate aduce în sprijinirea cererii de desfacere și acele împrejurări privitor la care dreptul de acțiune a încetat (art. 84 Legea Matrimonială).

Că și împrejurările întâmplare înaintea căsătoriei și pentru care cauze nu se poate cere desfacerea căsătoriei sunt potrivite a forma convingerea instanței că legătura, convețuirea pe mai departe este imposibilă, că și faptele arătate de reclamant în acțiune despre purtarea imorală înainte de încheierea căsătoriei a reclamantei din acest proces, despre care n'a avut cunoștință, pot să facă insuportabilă, convețuirea găsește Judecătoria că invocarea acestor împrejurări în acțiune s'a făcut în interesul apărării și au fost necesare;

Chiar în cazul când susținerea împrejurărilor înscrise nu ar fi fost necesare și totuși s'au invocat pentru aceasta nu poate fi făcut responsabil acuzatul — după cum s'a arătat mai sus — deoarece, avocatul său ca jurist este chemat să aprecieze ce e necesar să susțină și să preceie în acțiune și nu acuzatul.

Din toate aceste motive acuzatul a fost achitat conform părții dispozitive.

Turda, la 5 Septembrie 1930

Sef-judecător
Dr. Ioan Popa

(Dos. 10.782-1929).

NOTĂ. — Principiul responsabilității penale își găsește o fericită aplicație în motivarea de mai sus. Redactorul sentinței, un eminent jurist bazându-se pe textele de lege invocate a achitat pe inculpat, negăsind în sarcina lui vre-un indiciu de vinovăție.

Legea apărării onoarei, ori cât de larg am privi-o în aplicarea ei, nu poate merge atât de departe, încât de frica unui viitor proces penal să facă iluzoriu dreptul părții a cărei valorificare cere de multe ori relevarea unor fapte, mai ales în materie de divorț, supărătoare pentru partea în contra căreia se invoacă.

I. V.

X X X

Legea chirilor din 1930. Aplicarea art. 1, 5, 7 și 9 din această lege.

Petiționara Biserica Unitară, proprietara casei din Turda, Str. Coșbuc 14, a cerut să fie stabilită cota pe care Statul urmează să plătească pentru locatarul său Al. F. în suma de 4000 lei, luându-se de bază chiria de 1000 coroane plătită la 6 Maiu 1914.

Reprezentantul Statului a cerut respingerea cererii Bisericii Unitare pe motivul că chiria în 1914 a trecut peste 800 coroane și astfel Statul nu urmează să plătească diferența conform art. 10

din Lege și că contractul de închiriere dintre părți nu este prelungit fiindcă conform art. 1 din Legea chiriilor pt. 3, sunt prelungite numai contractele acelor cari n'au venit anual peste 120.000 lei. A negat că 1914, ar fi fost chiria 1000 coroane.

Petiționarul, în dovedire, a cerut administrarea dosarului Nr. 16.436/1929 dela Adm. Fin. Turda, care a fost administrat.

Chiriașul personal a recunoscut că în 1914, chiria a fost 1000 cor. anual și că în anul 1929 a plătit 24.000 lei chirie, dovedind că este funcționar de Stat în pensiuie, cu carnetul de pensie.

Judecătoria din actele dela dosar și susține- rile părților, văzând și chitanțele originale de plata chiriei, la data de 6 Maiu 1914, constată în fapt următoarele:

Locatarul Al. F. în pensie a ținut în chirie și în anul 1914 imobilul bisericei Unitare din Turda, Str. Coșbuc 14, plătiind anual 1000 cor. chirie, iar în anul 1929 suma de 24.000 lei;

Judecătoria având în vedere această stare de fapt;

Având în vedere că conform art. 1, pt. 1, din Legea privitoare la regimul excepțional al raportului dintre proprietari și chiriași publicată în M. Of. Nr. 86/1930, contractele scrise, sau verbale, având de obiect locuința chiriașilor, sau subchiriașilor funcționari sau pensionari publici se prelungesc cu singura condițiune ca venitul anual al chiriașului să nu întrecă suma prevăzută de art. 5, pt. 6 al legii din 15 Aprilie 1927.

Considerând că art. 5, pt. 6 al legii din 15 Aprilie 1927, excepționează numai locuințele acelor locatari al căror venit global este mai mare de 400.000 lei și că dispoziția pt. 3, art. 1, invocat de repr. Statului să referă la alte categorii de funcționari neînșirat în pt. 1—2 art. 1, din lege, că venitul global al chiriașului din speță neintrecând suma de 400.000 lei contractul numitului este prelungit și cade sub prevederile noiei legi;

Având în vedere că conform art. 9 Legea chiriilor din 15 Aprilie 1930 chiriașii pensionari publici intrând în prevederile art. 1, din această Lege nu vor plăti drept chirie pentru prelungirea acordată de prezenta lege decât aceeaș sumă pe care ei au plătit-o proprietarului în cursul anului 1929—30, iar diferența până la suma fixată de art. 8 va fi suportată de Stat;

Având în vedere că în anul 1914 chiria a fost 1000 coroane și conform art. 7, în calculul chiriilor din teritoriile alipite, coroana se va socoti pretutindeni drept un leu;

Găsește Judecătoria că chiria pe care urmează s'o primească proprietarul este de 28.000 lei.

Având în vedere că chiriașul a plătit în cursul anului 1929, 24.000 lei, Statul urmează să plătească diferența dela 24.000 lei până la această sumă, adică 4000 lei.

Judecătoria a găsit neîntemeiată susținerea reprezentantului Statului că Statul nu poate fi obligat la plata diferenței de chirie deoarece în

1914 chiria era mai mare de 800 coroane, din următoarele considerente:

Art. 9, din această Lege e că chiriașii pensionari de Stat intrând în prevederile art. 1, pt. 1, din această Lege, nu vor plăti drept chirie pentru prelungirea acordată de prezenta lege decât suma pe care ei au plătit-o proprietarului în cursul anului 1929—30, și că diferența o va plăti Statul până la suma fixată de art. 8, indiferent ce chirie a plătit chiriașul în cursul anului 1928—29, și numai în cazul când chiriașul pensionat ocupă vreo funcțiune la vre-o autoritate, sau instituție ai cărei funcționari beneficiază de prelungrea acordată prin Legea de față se impune locatarului să plătească proprietarului minimum de 6 ori chiria din 1914 (al. 2, art. 91).

Că distincțiunile din art. 10 în sensul cărora chiriașii vor suporta integral chiria fixată prin prezenta Lege dacă contractele de închiriere vor fi avut la 1914 chiria de bază superioară cifrei de 1500 lei în București, etc. se referă numai la chiriașii funcționari publici și nu și la pensionari.

Din aceste motive s'a hotărât conform părții dispozitive.

Turda, la 23 Sept. 1930.

Sef-judecător
Dr. Ion Popa

(Dos. 5733/1930).

X X X

Penalizește răspunde infractorul, pedeapsa fiind personală. Constituția, art. 64 C. Sup. ad-tiv.

Asupra cererei de regulatoriu de competența îndreptată de Parchetul General cu adresa Nr. 547/1926, deoarece atât Judecătoria Ocol Hațeg, cât și Trib. Deva și-au declinat competența de a judeca, pe copilul Moca Jacob, pentru contravenție la cod. Silvic, că ar fi pășunat vitele în pădurea statului.

Curtea deliberând, hotărăște: Dispune trimiterea Dos. 1580/1926, în baza art. 28 pr. p. spre a fi judecat la Judecătoria Hațeg.

Pentru următoarele motive:

Având în vedere că legea Cod. Silvic, prin art. 83, dă în competența judecătoriei de ocol, judecarea unor asemenea delict;

Considerând că tot Codul Silvic, prin art. 84 face pasibil pe proprietarul vitelor, de pedepsele prevăzute de acest cod, fără a distinge că el sau alte persoane le-au introdus la pășunat;

Considerând că legiuitorul prin art. 64 Cod. Silvic, a derogat regulele dreptului comun, că pedepsele sunt personale socotind că vitele se presupune că au fost introduse din ordinul și cu învoirea proprietarului, pe care singur îl face responsabil.

Pentru aceste motive s'a dispus conform dispozitivului.

NOTĂ. — Am găsit necesar a se publica sentința de mai sus a Curții de Apel Timișoara, deoarece prin regulatorul de competență dat se rezolvă o chestiune de principiu și o chestiune ce prezintă importanță și din punct de vedere al aplicațiunei codului silvic în Ardeal și Banat, un-

de prin natura păduroasă a ținuturilor, delictele și contravențiunile silvice sunt foarte numeroase.

Este vorba de faptul unui minor de a fi pășunat vitele în pădurea Statului, cauză trimisă de Judecătoria Hațeg spre a fi rezolvită de Tribunalul Deva ca Judecătoria a Infracților Minori și ivindu-se conflict negativ de jurisdicție, Curtea de Apel Timișoara se pronunță prin sentința ce adnotăm și pe care o credem greșită din următoarele considerațiuni:

Prin sentința de mai sus se hotărăște competența Judecătoriei Hațeg pentru ca să judece pe părintele minorului și să-l pedepsească pe acesta pentru fapta fiului său pe motivul că art. 64 cod. Silvic, pedepsește pe „proprietarul vitelor ce se va găsi pășunând și că legiuitorul prin acest articol a derogat dela regulile dreptului comun că pedepsele sunt personale...”

Principiul personalității pedepselor este în legislația penală modernă un principiu sfânt, bazat pe responsabilitatea individuală, care pretinde ca numa acel găsit culpabil trebuie lovit pentru fapta ce a comis. Responsabilitatea penală cere ca fie-care să răspundă de fapta sa adică de raportul causal între intențiunea sa și executarea actului ce contravine legilor penale. Astăzi nici judecătorul nici legiuitorul nu au dreptul a călca acest principiu modern al responsabilității penale, subiective, responsabilitatea colectivă și solidară, rămânând de domeniul trecutului.

Din greșita redactare a art. 64 c. silvic, nu se poate ajunge la călcarea unui principiu indiscutabil, știut fiind mai ales modul imperfect al confecționării legilor cel puțin până astăzi, sperând că odată cu înființarea Consiliului Legislativ, tehnica legilor va avea mult de câștigat, căci ar fi inechitabil și contrar tuturor principilor în materie de responsabilitate penală și represivă, a pedepsi cu amendă și închisoare pe părintele unei minor de 5 ani, care fiind cu vitele la pășune, a adormit sau s'a jucat cu alți copii în care timp vitele au scăpat în pădurea Statului.

Dar ca dovadă decisivă în sprijinul părerii noastre, o aduce tot codul silvic, care prin art. 87 pune ritos. principiul personalității pedepselor și care poate nu ar fi fost necesar, dar care demonstrează și mai mult că art. 64 c. silvic, coprinde o simplă eroare de redacție și trebuie interpretat în lumina principilor imuabile și în legătură cu întreg textul legii. Astfel art. 87 prevede: „Bărbații, părinții, tutorii și în general toți stăpânii vor fi răspunzători pe cale civilă de delictele și contravențiunile comise de femeile, de copii minori și de puplilii lor, de servitori, etc. Această răspundere se va întinde la restituiri, daune și cheltueli”.

Din considerațiunile de mai sus, pe scurt expuse, pe cât permite cadrul acestei reviste, se vede în plus că deciziunea este și inaplicabilă în fracțiunea, rămânând nepedepsită de oarece părțile sau stăpânul va nega că ei au trimis pe copil sau servitorul lor în pădurea Statului, iar aceștia vor declara că nu au fost trimiși decât pe locul

lor propriu, căci considerentul deciziunii ce adnotăm că este o prezumție că copilul sau servitorul a fost trimis de tatăl sau stăpânul său în pădurea Statului este cu totul arbitrar.

Const. N. Epure

Consilier C. de Apel Cluj

X X X

Cautio judicatum solvi, nu mai este impusă reclamanților cetățeni unguri.

Art. 128 pr. civ. din Ardeal, prevede categoric că, dacă în cursul procesului încetează cauza dării cauțiunii, reclamantul trebuie scutit de obligația de a da cauțiune; de unde urmează că în această materie este decisivă, nu data introducerii acțiunii, ci data pronunțării sentinței adică data când trebuie să se dea cauțiunea în cazurile în cari, cum este în speță, încă nu s'a dat.

Așa fiind și întrucât în speță este necontestat că la 8 August 1925, când s'a pronunțat sentința atacată era deja în vigoare convențiunea între România și Ungaria publicată în M. O. Nr. 74 din 1925, conform căreia dela data intrării ei în vigoare, nu poate fi impusă nici o cauțiune reclamantului din Statele contractante în fața tribunalelor unuia din aceste state, este evident că instanța de apel a făcut o greșită aplicațiune a dispozițiilor legale în vigoare când a obligat pe recurent la darea cauțiunii pretinse, deși la data pronunțării sentinței atacată nu mai există motivul dării acelei cauțiuni.

Așa fiind motivul invocat în speță, este în totul întemeiat și în consecință cererea de revizuire de față urmează a se admite și a se casa sentința, în fond a se respinge excepțiunea dilatorie cu privire la cauțiunea judicatum solvi, iar dosarul a se trimite instanței prime pentru judecarea fondului.

(Cas. II, Dec. Nr. 208 din 1 Februarie 1930).

X X X

Testamentul neștiutorilor de carte și a celor aflați în imposibilitate de a semna. Formalități pentru validitatea lui. Aplicațiune.

Din dispozițiunile § 6 din legea XVI:1876 rezultă că, dacă testatorul nu știe ceti sau din altă împrejurare nu-și poate iscăli testamentul, el să fie semnat de unul din martori, iar testatorul să-l investească cu semnul mânei sale, iar în partea finală se mai adaugă că, martorii trebuie să certifice chiar pe testament, iar nu pe plicul acestuia, că acestea s'au săvârșit.

Intrucât în speță s'a stabilit de instanța de fond că testatorul era neștiutor de carte față de dispozițiunile din legea sus citată, trebuie să se arate chiar pe act. de către martori că a semnat testamentul, că semnul crucei aflat pe document este făcut de testator, după ce i s'a citit și explicat dispozițiunile din testament.

Această certificare a martorului semnat, neexistând în speță, cu drept cuvânt Curtea de Apel a constatat că nu s'au îndeplinit dispozițiunile din § 6 legea XVI:1876 și deci fără violarea acestora, ci prin o bună aplicare a lor, a declarat

testamentul nevalabil respingând astfel acțiunea reclamantilor.

(Cas. I, Dec. 2312 din 25 Octombrie 1929).

X X X

Convenție Sinalagmatică. Constatarea ei prin act scris. Dovada în justiție Aplicațiune.

Actul sub semnătură privată, destinat să constate o acțiune sinalagmatică, face deplină dovadă în justiție până la proba contrarie.

Prin urmare, în speță Tribunalul stabilind din contractul de arendă dintre părți, că părții s'au obligat ca la expirarea contractului să predea reclamantului terenul constituind obiectul contractului arat și semănat, cu drept cuvânt acțiunea reclamantului a fost admisă din moment ce părții înșiși au recunoscut că au predat în întregime terenul nearat și nesemănat și din moment ce n'a făcut proba contrarie că nu erau obligați a-l preda în condițiunile prevăzute în contract.

Este inexact că Tribunalul a făcut o greșită stabilire a faptelor, care este bazată chiar pe recunoașterea recurenților în ce privește predarea terenului iar în ce privește preluarea Tribunalul s'a bazat pe contract, pe care recurenții n'au putut a-l combate.

(Cas. I, dec. 2127 din 4 Octombrie 1929.)

X X X

Proba jurământului în acțiuni privitoare pe minori. Aplicațiune

Conform par. 374 pr. civ. Ardeal instanța de judecată poate asculta sub jurământ, dacă găsește că este necesar, pe reprezentantul unui minor, iar prin par. 298 pr. civ. se indică, în mod limitativ, persoanele ce nu pot fi ascultate ca martori, iar printre acestea nu se află și tutorii minorilor.

Prin urmare, fără violarea legii, a fost ascultată sub jurământ reprezentanta reclamantei minore, din moment ce această ascultare era necesară în soluționarea pricinii — astfel că și acest motiv este nefondat.

(Cas. I, dec. 1081 din 4 Aprilie 1930.)

X X X

Proba jurământului. Administrarea ei după pr. civ. Ardeal. Aplicațiune.

Potrivit dispozițiilor par. 369 pr. civ. din Ardeal, instanța de fond nu este obligată a administra și proba cu ascultarea sub jurământ a părților, căci acest text de lege dispune precis că judecătoria poate ordona și administrarea acestei probe, de unde rezultă că ea este lăsată la facultatea instanței de fond care, apreciind, poate s'o înlătore, dacă din celelalte dovezi și-a format convingerea asupra faptelor necesare în soluționarea cauzei.

Pe de altă parte administrarea în speță a

acestei probe ar fi fost cu totul inutilă și neconcludentă, deoarece chiar dacă s'ar fi stabilit în fapt temeinicia afirmațiilor făcute de părât asupra dreptului său de proprietate a imobilului în litigiu, această dovadă ar fi fost necesară și concludentă în acțiunea reconvențională, introdușă de părât tocmai pentru stabilirea acestui drept.

Însă procedura acestei acțiuni, este constant că a fost sistată iar în acțiunea pentru depozitia sumară, în care, pentru a fi soluționată, nu se discută decât posesiunea și faptul turburării ei, dovedirea dreptului de proprietate nu-și are locul.

Așa fiind chiar dacă Tribunalul ar fi administrat și această dovadă, soluțiunea procesului ar fi fost aceeași și deci omisiunea pretinsă, nefiind esențială, ea nu duce la casarea hotărârei.

(Cas. I dec. 1080 din 4 Aprilie 1930.)

X X X

Cărți funduare. Proprietar intabulat. Schimbări asupra proprietății sale în cartea funduară. Cum se pot face

Principiul constant în regulamentul cărților funduare este că, proprietarul intabulat în c. f. trebuie să-și dea consimțământul la trecerea oricărei schimbări asupra proprietății sale în cartea funduară, neputându-se încuviința întabularea vreunui drept asupra acesteia fără încuviințarea (clausula intabulandi) antecesorului funduar.

În specie instanța de apel constată din examinarea cărții funduare că, asupra terenurilor din litigiu înscrise în c. f. a comunei Nădlac sub numerele menționate figurează cu drept de coproprietar sub Nr. B. 11 și soția lui T. Șandor născută Estera Bencze, fără ca aceasta să figureze în contractul de vindere-cumpărare ca vânzătoare, astfel că, fără consimțământul acestei coproprietare nu se poate întabula dreptul de proprietate de partea sa și nici nu se poate nimic adnota în această c. f. fără învoirea sa.

Așa fiind, bine a hotărât Tribunalul respingând cererea de radiere a proprietății văduva Estera Șandor și a aplicat în mod corect normele de drept.

(Cas. I dec. 915 din 17 Martie 1930.)

X X X

Drept de proprietate imobiliară. Poate exista și poate fi dovedit și în afară de prevederile cărților funduare

Este un principiu că dreptul de proprietate asupra unui imobil poate exista și în afară de înscrierea lui în cartea funduară, acest drept putând fi stabilit de părți înaintea instanțelor, prin mijloacele obișnuite de dovadă.

În speță, Curtea de Apel pentru stabilirea proprietății asupra pământului din litigiu a constatat, din aprecierea depozitiunilor martorilor că, defunctul cu mulți ani înaintea căsătoriei și-a predat averea fiilor lui pentru întreținere; așa că atunci când s'a căsătorit a treia oară cu mama reclamantei n'a dispus de nici o avere, ci imobi-

lele de fapt erau înstrăinate înainte, numai înscrierea în cartea funduară efectuându-se cu întârziere după căsătorie.

Aceste stabiliri, făcute liber de către instanță în baza dreptului său de apreciere a probelor, nefiind atacate pentru denaturare ori omisiune esențială, urmează că, bine a aplicat regula de drept în specie instanța, respingând cererea de uzufruct legal a soției defunctului asupra acestor imobile.

(Cas. I, dec. 916 din 17 Martie 1930.)

X X X

Renunțare la succesiune. Trebuie făcută expres. Nu poate fi presupusă

Renunțarea la moștenire fiind actul prin care moștenitorului declară că, se leapădă de succesiunea pe care i-o conferă legea, urmează că conform principiului de drept care proclamă că renunțarea la un drept nu se presupune ci trebuie făcută în mod expres și renunțarea la o moștenire spre a fi valabilă, trebuie făcută expres, căci nimeni prin deducțiune nu trebuie presupus că renunță la dreptul său.

În speță, din convențiunea dela 17 Mai 1924, rezultă în mod clar că, recurentul a renunțat la toate drepturile sale derivând din contractul dela 15 Februarie 1920 și nicăeri nu se constată în acea convențiune că nimitul ar fi făcut vre-o declarațiune în sensul că, renunță și la moștenirea de pe urma fiicei sale minore, renunțarea care pentru a fi stabilită, trebuia să fie cuprinsă în mod expres în zisa convențiune.

Așa fiind și întrucât Curtea de Apel, prin deducțiune și pe cale de interpretare stabilind în fapt, că recurentul prin convenția dela 17 Mai 1921, a renunțat și la moștenire prin aceasta a violat suszisul principiu de drept, denaturând și convențiunea.

(Cas. I, dec. 1278 din 9 Mai 1930.)

X X X

Cheltueli de judecată. Sunt acordate părții câștigătoare, nu avocatului ei. Avocatul nu se poate opune la tranzacții dintre părți, care ar atinge și cheltuelile de judecată

Potrivit dispozițiilor paragr. 422 p. c. în vigoare, partea pierzătoare în proces, este obligată la restituirea spezelor părții, ce are câștig de cauză, iar aceste dispozițiuni cum și cele cuprinse în paragr. 426 p. c. și urm., consacră principiul procedural, conform căruia, numai către părțile litigante sunt acordate cheltuelile de judecată, principiu care n'a suferit nici o modificare prin art. 18 din legea punerii în aplicare a procedurii civile.

Din nici unul din aceste texte de lege și de nicăeri nu rezultă că între partea pierzătoare condamnată la cheltueli și avocatul părții adverse, se stabilește un raport juridic cu privire la cheltueli de judecată, pe baza căruia avocatul să se poată opune la orice tranzacții între părți care ar atinge și spezele de proces, ceea ce ar însemna

de a se răpi dreptul părților de a putea tranzige liber în chestiunile ce le aparțin.

Așa fiind, urmează că, raportul juridic naște și rămâne între avocat și partea pe care a reprezentat-o și pe baza acestui raport ce isvorăște dintr'un contract de locațiune de servicii, avocatul pentru munca depusă în apărarea clientului său, are acțiune contra lui în caz de neplată a onorarului.

Prin urmare, în speță, în mod greșit și cu violarea principiului prevăzut în par. 425 p. c. instanța de apel a admis intervenția avocatului, stabilind că este inoperantă față de el renunțarea clientului său cu privire la cheltueli.

(Cas. I, dec. 1277 din 9 Mai 1930.)

X X X

Grefieri. Acte judecătorești. Contrasemnarea lor de grefieri. Este obligatorie numai la Curți și Tribunale, nu și judecătorii

Potrivit dispozițiilor art. 246 al. 2 și 3 din legea de organizare judecătorească, grefierul, sau în lipsă, ajutorul său, trebuie să contrasemneze actele încheiate de o Curte, Tribunalul sau un judecător și orice act eșit dela o Curte sau Tribunal și necontrasemnat de grefier sau de ajutor se va socoti nul.

Din acest text de lege rezultă că, dispozițiunile suscitatul text de lege își au aplicațiune numai la Curți și Tribunale, nu însă și la judecătoriile de ocol, deoarece legiuitorul precizează că acele acte sunt nule care es necontrasemnate de grefier dela o Curte sau Tribunal, nu și dela judecătorie.

Prin urmare, atunci când este vorba de judecătoriile de ocol se aplică dispozițiunile speciale din legea judecătoriilor de ocol în regat și dispozițiunile de procedură civilă în Ardeal.

Din dispozițiunile generale prevăzut în par. 403 pr. civ. ard. nu rezultă că o hotărîre dată de judecătorie trebuie contrasemnată de grefier și deci cu atât mai mult nu rezultă că ea ar putea fi anulată pe acest motiv.

Așa fiind și, întrucât din nici o altă dispozițiune din procedura civilă ardeleană nu rezultă nulitatea unei hotărîri dată de judecătorie, pentru motivul sus arătat, urmează că greșit Tribunalul în speță a anulat hotărîrea judecătoriei de ocol din Timișoara pe motiv că n'a fost contrasemnată de grefier.

(Cas. I, dec. 764 din 19 Martie 1930.)

X X X

Inzestrări imobiliare. Trebuesc constatate prin act scris. Ordonanța Nr. 4420 din 918. Rațiune

Potrivit dispozițiilor paragr. 1 din ordonanța Nr. 4420 din 918, pentru valabilitatea actului juridic, prin care se înstreinează imobilele, este necesar ca actul juridic să fie redactat în scris, iar în sensul dispozițiilor suszisei ordonanțe, actul juridic, este actul convențional, referitor la înstreinarea imobilelor.

Convențiunea de înzestrare încheiată între părinte și copil, constituie un act juridic în înțele-

sul ordonanței și ca atare, atunci când se referă la imobil, este necesar să fie cuprinsă într'un act scris, căci în acest caz înzestratul își derivă dreptul său asupra imobilului din această învoială, survenită cu ocazia căsătoriei și în scopul înzestrării.

Nu se poate obiecta că paragr. 1220 c. c. ard. obligând pe părinți la înzestrarea copiilor, înzestrarea ca atare ar fi îndeplinirea unei obligațiuni legale și nu rezultatul unui act de voință, singurele care cad sub prevederile ordonanței, deoarece pe lângă că legea nu conferă copilului de cât un drept de creanță de a fi înzestrat din averea părinților, iar nicidecum un drept de proprietate asupra imobilelor părintelui înzestrător, dar tot legea prevede că înzestrarea să se facă potrivit averii părinților, putând la caz de refuz sau pentru complectare să-i acționeze în judecată, astfel că în atare împrejurări, rezultă clar, că fără a înceta să fie obligație legală, „in concreto” însă, adică traducerea în fapt a acestei obligațiuni este un act convențional de voință, care ca atare intră în prevederile ordonanței.

Prin urmare atunci când înzestrarea, are de obiect imobile spre a fi valabilă, trebuie să fie cuprinsă în act scris; de altfel dacă ordonanța cere act scris în caz de înstreinare de imobile, ea e făcută în scop de ocrotire spre a se evita un consimțământ primit și necugetat, așa că, și din acest punct de vedere, nu există nici o rațiune de a face distincție între înzestrare și alte acte juridice ca vânzarea, schimbul la care rezultat conduce și termenii generici ai ordonanței, care nu fac nici o distincție:

(Cas. I, dec. 1140 din 11 Aprilie 1930.)

x x x

Reînoire de proces privitor la exproprierea după legea agrară. Nu se acordă cheltueli de judecată.

Rațiune

Deși prin dispozițiunile art. 78 din legea agrară pentru Transilvania și 107 din regulamentul ei, se dispune că în ce privește procedura de urmat înaintea instanțelor de expropriere, se va aplica normele de procedură civilă în vigoare, aceste dispozițiuni nu se aplică însă la plata cheltuelilor de proces, cari sunt un accesoriu al acțiunii iar nu acte de procedură, căci hotărârile date în materie de expropriere, nu se aseamănă cu acele ce se dau în procesele obișnuite, fiindcă în acea materie, Statul nu acționează pe nimeni în judecată, dar constată numai suprafețele asupra cărora marea proprietate urmează a suferi reducerile prevăzute de lege, — astfel că principiul ce stă la baza obligațiunii pentru plata cheltuelilor în procesele obișnuite, adică culpa părții de a fi provocat o judecată, nu există în ce privește exproprierea, așa că aceiași idee își primește aplicațiune și când e vorba de cereri de reînoire în materie de expropriere, cari și ele nu pot fi considerate ca litigiuri de drept comun.

Deci, numai cu violarea art. 136 legea agrară și greșita aplicare a art. 76 din aceeași lege și 107 din regulament. Curtea de Apel a putut obliga în

speță pe recurentă să plătească intimatului cheltueli de judecată în cererea de reînoire introdusă într'un proces început după legea agrară.

(Cas. I, dec. 1105 din 8 Apr. 1930.)

x x x

Extravilane. Instrăinare. Valabilitatea contractelor, față cu diferitele dispozițiuni legale în vigoare

Este incontestabil că ordonanța Nr. 4000 din 1917, dată de guvernul maghiar referitoare la aprobarea de către Ministerul de Agricultură maghiar și organele sale, a instrăinării extravilanelor, nu este în vigoare în România și prin urmare, lipsa aprobării cerute de această ordonanță, nu poate constitui nici o piedică pentru transcrierea asupra cumpărătorului a dreptului de proprietate a extravilanelor dobândite pe baza unui contract de cumpărare.

În ce privește prohibițiunea prevăzută în ordonanța Nr. 1149 din 1919 a fostului consiliu dirigent, resortul agriculturii în privința instrăinării imobilelor cu o întindere de peste 10 jugi, această prohibițiune se referă numai la cazurile în care se constată intențiunea de a eluda înfăptuirea reformei agrare, scopul acestei ordonanțe fiind de a înfăptui reforma agrară; însă în afară de acest caz, contractele de vânzarea unor acte de imobile trebuie considerate ca valabile, dacă întrunesc condițiunile de valabilitate cerute de normele dreptului privat.

Prin urmare, nulitatea contractelor neaprobate, este numai relativă, adică numai în ce privește exproprierea, așa că cumpărătorul nu și pierde dreptul față de vânzător, și trebuie să tolereze exproprierea dacă va fi cazul să se facă.

Că așa este, rezultă și din împrejurarea că, din moment ce contractele noi, făcute după promulgarea legii agrare, sunt pe deplin libere, dreptul de proprietate putând fi intabulat în cartea funduară fără nici o aprobare, nu există nici o rațiune pentru neadmiterea intabulării acestor drepturi, pe baza contractelor vechi făcute între 1 Decembrie 1918 și 30 August 1921, căci o astfel de interpretare n'ar duce la nici un rezultat, deoarece părțile ar avea posibilitatea că atunci când intabularea nu li s'ar admite pe baza contractului vechi, să facă unul nou, cu data după promulgarea legii agrare și să obțină intabularea pe baza acestuia, iar atunci când numai una din părți ar vrea să mențină contractul, iar cealaltă ar vrea să-l desființeze, cum este cazul în speță, anularea vânzării ar constitui o speculă ilicită, care nu poate fi tolerată de instanțele judecătorești.

Prin urmare, instanța de apel numai cu violarea normelor mai sus arătate a decis că cumpărarea din speță n'ar fi valabilă, pe motiv că n'a fost aprobată de instanțele prevăzute de ordonanțele mai sus citate și că prin urmare, nici recurenta nu a putut dobândi dela cumpărător vreun drept derivând din contractele încheiate de acesta cu intimații și deci în mod greșit a respins acțiunea pentru aceste motive.

(Cas. I, dec. 873 din 12 Martie 1930.)

» FRIGIDAIRE «

**Mai rece ca gheața
Mai eficient ca gheața
Mai sănătos ca gheața**

Frigul pentru nevoile casnice,
comerciale și industriale pro-
dus în mod automat pe cale
electrică. Pentru demonstrații
vă stă cu plăcere la dispoziție

AUTOMECHANICA S. A. CLUJ

Strada Regina Maria Nr. 10
Calea Dorobanților Nr. 18

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” S. A. Anonimă

Depozit de cauciucuri.
Piese de schimb și accesorii
Str. Reg. Maria 10
Telefon 2-16
Cluj

Reprezentanța
generală:

Garaje, benzină și ulei.
Atelier de reparațiuni
Cal. Dorobanților 18.
Telefon 4-89
Cluj

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland
renumitele uzini a lui General Motors